

школа: методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у 1–2 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу. Навчально-методичний посібник. Київ. : Видавництво «Алатон», 2019. 128 с.

2. Key competences for lifelong learning / Recommendation 2018/0008 (NLE) of the European Parliament and of the Council (EU). URL: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/297a33c8-a1f3-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>.

3. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)», затверджений наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України №2736 від 23.12.2020 р. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД В КОМПЕТЕНТНІСНО ОРІЄНТОВАНОМУ НАВЧАННІ

*Засєкіна Тетяна,
канд. пед. наук, ст. наук. співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Компетентнісний, особистісно зорієнтований та діяльнісний підходи визначенні як провідні, про що вказано у державних стандартах освіти другого покоління. Розпочатою реформою «Нова українська школа» цей перелік доповнюється інтегративним.

Одразу звертаємо увагу на семантичне поле, оскільки в публікаціях зустрічаються терміни: *інтеграційний, інтегративний, інтегрувальний, інтегральний, інтегрований підхід. Інтегративний* (те саме інтеграційний) – це підхід, який веде до інтеграції, тобто доцільного об'єднання її елементів у цілісність. Інтегративний підхід реалізується під час вивчення інтегрованих курсів чи окремих предметів з освітньої галузі, коли цілісність знань формується завдяки інтеграції їх на основі спільних для всіх предметів понять, застосуванню методів і форм навчання, контролю і корекції навчальних

досягнень учнів, що спрямовують освітній процес на об'єднання знань. Термін *інтегрований* означає завершену дію/об'єкт, які зазнали інтеграцію. Інтегрованим є зміст навчального предмета, його програма, що поєднує питання певної предметної/міжпредметної сфери [1].

Здійснені нами дослідження теорії і практики реалізації інтегративного підходу у навчанні підтверджують його педагогічну ефективність. Науковці, педагоги, методисти і вчителі усвідомлюють, що інтеграція надає процесу навчання нову якість. Передусім, це ефективний засіб комплексного розв'язання освітніх завдань через узагальнення й систематизацію знань, цілеспрямоване формування ключових компетентностей й наскрізних умінь як інтегральних якостей особистості.

Інтеграція може змінити роль учителя в освітньому процесі – від «передавача інформації» до партнера, який веде учнів до інтеграції знань, до їх усвідомлення, осмислення й узагальнення. І це важливо незалежно від того, інтегрований предмет чи ні. Адже по суті вивчення інтегрованого курсу для дитини мало чим відрізняється від вивчення будь-якого іншого традиційного предмету. У тому й тому випадку учень не виступає в ролі суб'єкта інтеграції навчального змісту. Учитель уже в готовому вигляді його пропонує учням. Роль інтегративного підходу у цьому випадку полягає у внутрішньопредметній інтеграції й ототожнюється із систематизацією й узагальненням.

Узагальнення, аналіз і синтез, порівняння, абстрагування, моделювання, класифікування, асоціювання як розумові операції є необхідними засобами у процесі формування інтегрованого/цілісного знання, що є основою компетентності.

Реалізація інтегративного підходу в контексті компетентнісно-орієнтованого навчання взагалі розмиває межі традиційної модальності знань. Замість системи значень при вивченні літератури, хімії, географії, історії тощо учні оволодівають понятійною системою на рівні системного знання. Розумовий процес стає більш насиченим і дозволяє бачити той рівень синтезу різноякісного в цілісне, який максимально наближає світосприйняття школяра і

вирішується складна в педагогічній психології і дидактиці проблема формування цілісного розуміння світу.

Для компетентнісного підходу принциповим є формування в нерозривній єдності знань, умінь і особистісних якостей людини. Саме компетентність сучасні дослідники розглядають як особистісне інтегративне утворення, яке формується на основі здобутих знань, досвіду діяльності, вироблених ціннісних орієнтацій, ставлень, оцінок [2].

Проаналізовані нами наукові праці із дослідження *інтегрованих знань* дають підстави розглядати останні як прототипи компетентностей, засоби самоорганізації мислення. В інтегративному знанні містяться великі можливості для розвитку альтернативного мислення, вільного від формальної, однобічної оцінки фактів і подій, не зацикленого на ортодоксальному підході, тобто якості мислення, яке відповідає компетентнісній парадигмі.

Ключові слова: інтегративний підхід, компетентнісно-орієнтоване навчання.

Список використаних джерел

1. Засєкіна Т. М. Інтеграція в шкільній природничій освіті: теорія і практика : монографія. Київ. Педагогічна думка, 2020. 400 с.
2. Бондар С. Компетентність особистості – інтегрований компонент навчальних досягнень учнів. *Біологія і хімія в школі*. 2003. № 2. С. 8 –9.

ОСНОВИ ОСВІТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В ПРОГРАМАХ І ПІДРУЧНИКАХ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

*Ільченко Віра,
докт. пед. наук, професор,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Згідно Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» рекомендується Національній академії педагогічних наук в наукових дослідженнях враховувати цілі сталого розвитку, зокрема забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти для всіх учнів [1].